COMPENDIUM

ALBO

KROTKIE ZEBRANIE

Chronologii Miástá KRAKOWA, J. K. MCi Stołecznego, *z opiſániem niektorych Godności, Praw, y Prerogátyw,*

Przez M. ANDRZEIA LIPIEWICZA, F. D. M. P. G. P.

MARCIN Kromer Hiſtoryk Polſki piſząc o Mieśćie KRAKOWIE, *lib, cui tit. Polonia pag. 52.* nád wſzyſtkie Go przenośi Miástá, że będąc y Stolicą Krolow, y wſpániáłośćią Domow, y obroną Murow, y wygodą dla káżdego wſłáwione, z innemi Włoſkiemi, y Niemieckiemi Miásty w ekwał y Párágon idźie: *Princeps eſt Cracovia in Minore Polonia Regum & Regni Domicilium, quæ tum ædificiorum privatorum juxta ac publicorum ſplendore ac munitione, tum rerum omnium ad ... cultumq; Corporis pertinentium & Merciũ exoticarũ copiâ, emporiô, magnis ad vitã degendã commoditatibus hominumq; frequentiâ, civilitate & elegantiâ facilè primum locum obtinet, & ... claris Germaniæ & Italiæ Vrbibus certat.* Kráków Stolicá Krolow. z poſtronnemi rowna ſię Miáſty.

Bo ieżeli do pierwszey iego poydźiemy planty: Miáſto Kráków od Xiążęćia III. Polſkie... Krákuſa I. Wnuká Czechá, ktory uſpokoiwſzy ſię z poſtronnemi, uśmierzywſzy nierządy y ſwawole roſpuſtnych, Sędźiow poſtánowiwſzy, po lewym brzegu Wiſły wyfundowáne ieſt Roku po Národzeniu Páńſkim 700. od ieg Imienia ſwoię Nomenklaturę prowádząc: KRAKOW. Miáſto to procz Wisły obláne *Rudawą* y *Promnikiem* rzekámi, ná około dwoiſtym murem y foſſą opáłáne, brámámi 6. y fortkámi 2. zmocnione, hándlowne y we wſzyſtko opátrzone. *Iak piſze* Władysław Lubienski w *Geografii ſwoiey ſub tit: Małopolska ... Kraków, fol. 209.* Y lubo w rowninie zdá ſię bydź ..., má iednák iednę wielką Gorę nád Wiſłą názwáną *Wawel*, ná ktorey *KRAKVS* w... Zámek, ktory teraz ieſt Rezydencyą Nayiáśnieyſzych Krolow Polſkich. W tey gorze ... Jáſkinia, w ktorey zá *KRAKVSA* znaydował ſię Smok ſtráſzny, iádem ſwoim wie... zárażáiący, y chodząc po Mieśćie y innych Mieyſcách, co nápadł pożeráiący. Widząc *KRAKVS* opłakány ſtan Miástá ſwoiego (álbowiem Obywátele co dźień muśieli mu nośić po 3. bydląt do ...) kazał ſkorę bydlęcą, śiárką, ſmołą, y ſálettrą, włożywſzy ognia, nápcháć y ták owę ſkorę ... iáſkinią poſtáwić. Smok ſkoro wyſzedſzy z iámy pożarł owę ſkorę, y ták ogniem ... ſtym, niemogąc go y cáłą Wiſłą ugáśić, uduſzony zoſtał. Piſze *Guagnin: Re... tom: 1. pag: 55* Początek Krákowá. Gorá Wawel. Smok w Gorze Wáwel.

Miáſto to według *Kromera lib 1. Poloniæ pag: 53.* má obſzerne y ludne Przedmieśćia. Od południa murowánym Miáſtem *Kaźimierzem*, gdźie ieſt moſt wielki drewniány ... przez ſtárą Wiſłę, ná ktorego repárácyą Miáſto *Kraków* Cło od Zydow wybierá, iak ... pokázuie z *konfirmacyi Praw Miaſta Krakowa przez* JANA KAZIMIERZA *Roku* 1649. á przy tym Mośćie ieſt máłe Miáſteczko *Stradom.* Od połnocy *Kleparzem.* Od Wſchodu *Weſołą*, od Záchodu záś *Smolenskiem* niemurowánemi Miáſtámi opáłáne ieſt. Położenie Miáſtá tego ieſt bliſko Sląſká, Węgier, y Ruśi *Cromer. lib. 1. Polon: pag. 54.* Elewácya Mieyſcá iego czyli *Latitudo*, ieſt ná gr. 50. m. 12. od pierwſzego záś Merydyánu odległe, to ieſt; *Longitudo* iego ieſt ná gr: 42. m. 30. Wyfundowány záś ieſt Kráków w Figurę *Lutni*: álbowiem ieżeli ku Záchodowi okrągłáwość Murow uważáć będźiem, ktora ku Wiśle ná Wſchod zwęża ſię nákſztáłt rękoieśći, á záś ná Gorze Wawel niby głowę podno... *... Muſicalis figuram* przyznáć mu potrzebá. Wyráźnieyszą iednák expreſſyą ma ... Figurę Orłá, ktorgo *Corpus* Rynek Miáſtá. *Szyię* Grodzká Ulicá. *Głowę* Zámek. *Skrzydła* poboczne Ulice z Przedmieyśćiámi, *Ogon* Floryańská Ulicá reprezentuie. *Tak o tym Stanisław Sárnicki Annal. Polon. lib: 4. ſub A. 1700. y Marcin Bielski w Kronice ſwoiey pod Krakuſem.* Przedmieśćia. Moſt. Cło Moſtowe Położenie Miáſtá Krak. Figura ...

)a(Krákus

Krakow Głową Krolestwa Polſ: Stolica Krolow

Krakus tedy wyfundowáwſzy tak piękne Miáſto uczynił go Głową Krolestwá cáłego, y Stolicę z *Gniezna* przeniosł do Krákowá, *Cromer. de Reb: Pol: lib. 2. fol. m. 20.* lubo potym *Popiel I. cliVoſæ Regionis in qua ſita eſt CracoVia, pertaſus, Cromer: de Reb. Pol. lib. 2. fol. m. 26.* przeniosł ią názad z Krákowá do Gniezná, potym z Gniezná do Kruſzwicy. *Herburt. Hiſt. Pol. lib. 1. pag. 11. GVagnin. Rer. Pol tom. 1. pag. 61.* y Łubieńſki *ſub tit* Polſká. §. *Popiel. fol. 287.* Potym iednák *ſucceſſu temporis* Roku 1320. zá WŁADYSŁAWA ŁOKIETKA, ktory z JADWIGĄ Zoną ſwoią w Krákowie przez JANISŁAWA Arcybiſkupa Gnieźnieńſkiego ukoronowány zoſtawſzy, odtąd poſtanowiono: żeby Koronácye Krolow w *KrakoVie* odpráwiáły ſię nie w *Gnieźnie*, á to dla obſzernieyſzego, wſpániálſzego y obronnieyſzego mieyſcá; dla czego y *Inſignia Regni* z Gnieźná do Krákowá, przenieśiono, o czym *Cromer: de Reb. Pol. lib. xi. fol m. 190. Herburt. Hiſt. Pol, lib. 9. cap. 8 pag. 153.* Łubienſki *ſub tit: Polska.* §. WŁADYSŁAW ŁOKIETEK *fol.* 398. y ZALASZOWSKI *Iur: Regn. Pol. lib. 1. tit. 10. fol.* 394. więc odtąd ták Krolow iák y Krolowy Koronácye bywáą w Krákowie. Y chociaż LUDWIKOWI Krolowi od Arcybiſkupá *Iarosławá* y Pánow Wielko-Polſkich uczyniony był ſzkrupuł, ażeby ſię dáwnym zwyczáiem koronował w *Gnieźnie*; odpowiedźiał, że iák WŁADYSŁAW Dźiád, y KAZIMIERZ III. Woy iego koronowáli ſię w *KrakoVie*, ták y on Koronowánym bydź chce, iákoż w Krákowie ukoronowan około Roku 1370. *Cromer. de Reb. Pol. lib. 13. fol. m. 220.* Czemu y Rzpltá ná Seymie Wárſzáwſkim zábiegłá: gdy bowiem Krolowy CECYLII *Renaty* Koronácya przećiw dáwnym zwyczáiom w *VVarſzawie* odpráwiłá ſię, więc *in poſterum caVit:* ażeby ták Krolow iák y Krolowy Koronácye, nigdźie indźyi tylko w Krákowie bywáły *Conſt: An.* 1638. *fol.* 24. *tit. Koronacya,* ná co więcey Konſtytucyi alleguie *ZalaſzoVVski loc. cit. fol.* 333.

Koronacye Krolow y Inſignia Regni w Krakowie.

Iáká záś w Krákowie bywa Ceremonia przy Koronácyi Krolow, obſzernie o tym *ZalaſzoVVski loc. cit. fol.* 397. y Łubieńſki *tit Rząd Polski* § *Koronacya Krolow, fol* 333. tráktuią; to tylko námienić mi ſię zdáło: że názáiutrz po koronácyi Krol z wielką pompą y Aſſyſtencyą Senátorow niosących *Inſignia* Krolewſkie, iedźie ná koniu ná przygotowány ſobie Máieſtat w Rynku Krákowſkim przed Rátuſzem, potym zśiadſzy z koniá ná Rátuſz idźie, y tám *Vulgò* w Izbie Páńſkiey, gdźie Mágiſtrát Krák[owſ]ki záśiádá, ubráwſzy ſię po Krolewſku, ná Máieſtáćie potym uśiádá, klucze złote od Miáſtá [odbi]era, y w podárunku tyśiąc Czerwonych Złotych: ieden z Pánow Rádnych miáwſzy do Krolá mowę. Po ſkończoney mowie Mágiſtrát Krakowski klęká przed Máieſtátem, pálce do gory podnioſzy przyśięgá Krolowi, Krol bierze ná głowę Koronę, w iedną rękę berło y iábłko złote od Senátorow, á w drugą miecz goły od Miecznika Koronnego, ktorym ná 4. Częśći rzucáiąc, záſłużone nie ktore Oſoby w Mágiſtráćie nobilituie, y odtąd názywáią ſię *Aurati Equites*. Tak o tym *ZalaſzoVVski loc. cit fol.* 398. *Cromer: Poloniæ lib. 2. pag.* 107. Łubieńſki *loc. cit. fol* 334. Po tey Ceremonii Krol ná Zámek iedźie, oddáwſzy názad Klucze Złote od Miáſtá Mágiſtrátowi.

Homagiu Miáſto oddaie Krolowi. Nobilitacya PP. Radnych.

Y lubo Miáſto Krákow od KRAKUSA ſwoy początek bierze, w náſtępuiących iednák látách, iáko to: w Roku 1285 LESZKO CZARNY Krákow lepiey ufortyfikowáł, *Cromer. de Reb. Pol. lib. 10. fol. m. 173.* W Roku 1300. od WENCESŁAWA murem opáſany ieſt. *Guagnin: Rer. Pol. tom. 1. pag* 98. A w Roku 1498. Rycerſtwo Polſkie obáwiáiąc ſię iákiego niebeſpieczeńſtwá od połnocney ſtrony, wieżámi, báſztámi, wáłami, y foſſą, wpuśćiwſzy w nię *RudaVVę* Rzekę, zmocnili, *Cromer: de Reb. Pol. lib.* 30. *fol: m.* 435. w Roku záś 1570. KAZIMIERZ WIELKI w Rynku Krákowſkim, Sukienice wyſtáwił. Ják piſze *Cromer. de Reb: Pol. lib. 12. fol. m. 217.* że *ejus opus ſunt tabernæ Mercatorum & Propolarum in Circo CracoVienſi.*

Krakow ufortyfikowan. Murem opaſany. Foſſą obwiedźiony. Sukienice wyſtawio:

Ták zmocniony *KrakoVV* ma y z tąd znáczną ſwoię pochwałę: że w nim Krolow Máryáże y Pogrzeby, Ziázdy y Seymy Rycerſtwá Polſkiego, tákże Sądy Kapturowe odpráwuią ſię. Tu ſię odpráwił Akt Weſelny w Roku 1363. w Mięſopuſty KAROLA IV. Ceſarzá, ktoremu KAZIMIERZ Wielki dał zá Zonę Wnuczkę ſwoię ELZBIETĘ, Corkę BOGUSŁAWA Szczećińſkiego Xiążęćiá, á Sioſtrzenicę LUDWIKA Krolá Węgierſkiego. Ten Akt był wſpániáły y prawdźiwie Krolewſki, ná ktory záproſzeni byli LUDWIK Węgierſki, ZYGMUNT Duńſki, PIOTR Cypryiſki, Krolowie. OTTO Báwárſki, ZEMOWIT Mázowiecki, BOLESŁAW Swidnicki, WŁADYSŁAW Opolſki, y BOGUSŁAW Oyćiec ELZBIETY Szczećinſki, Xiążętá, od KAZIMIERZA Krolá. Ná przywitánie KAROLA Ceſa-

Weſele w Krakowie Karola IV.

rzá wſzyſcy o milę wyſzli z Krákowá, á KAROL z wielką áſſyſtencyą, zá uproſzeniem KAZIMIERZA wiechał ná Zámek. Akt ten trwał dni 20. y áżeby wſzyſcy Gośćie wſzyſtkiego po doſtátku mieli, tedy w Rynku Krákowſkim ſtáły wielkie beczki, nápełnione ták winem iák y owſem, zkąd káżdy co, y wiele chćiał, brał ſobie. W poſagu záś Krol KAZIMIERZ dał *VVnuczce* ſwoiey ſto tyśięcy Złotych (rozumiem że *currentis monetæ* ná ow czás) Pod ten Akt weſelny był ieden Radcá Krákowſki Imieniem *VVerincus*, czyli WIERZYNEK, Urodzeniem Niemiec, tego Krol KAZIMIERZ dla biegłośći y przezornośći rozumu *Podskarbim* ſwoim uczynił, dozor mu y dyſpozycyą wſzelką zdáwſzy. Ten podczás tego Aktu tych wſzyſtkich Gośći Krolow, Xiążąt y Pánow do śiebie ná bánkiet záprośił (był bowiem człowiek znákomity, y naybogátſzy) gdźie wſzyſtkich Gośći utráktowáwſzy, każdemu zoſobna drogie podarunki dał; á nayprzod iáko ſwoiemu Polſkiemu Krolowi KAZIMIERZOWI dał táki podárunek, ktory ná ſto tyśięcy Złotych táxowáno. *Cromer. de Reb. Polon. lib.* 12. *fol. m.* 214. *Herburt.. Hiſt. Pol. lib.* 10. *cap.* 10. *pag.* 176.

Werincus Radca Krakows: częſtował tych wſzyſtkich Gośći.

Drugi Akt Weſelny odpráwił ſię WŁADYSŁAWA JAGIELONA, ktory Roku 1386. dniá 12. Lutego przybywſzy do Krákowa, dniá 3. Wiárę S. przyiąwſzy, z JADWIGĄ Młodſzą Corką LUDWIKA Krolá Slub wźiął, gdźie też záraz y Xięſtwo Litewſkie do Polſki przyłączył. *Łubienski ſub tit. Polska.* §. WŁADYSŁAW JAGIEŁO. *fol.* 301.

Weſele w Krakowie Władysła wa Jagiełło:

Trzeći Akt Weſelny odpráwił ſię tákże w Krákowie Roku 1454. dniá 9. Lutego KAZIMIERZA IV. Krolá, Syná młodſzego JAGIELONA, á Brátá WŁADYSŁAWA III. z ELZBIETĄ Corką ALBERTA Krolá Węgierſkiego y Czeſkiego: ktorey posagu ALBERT Krol obiecał ſto tyśięcy Czerwonych Złotych, KAZIMIERZ záś miáſto upominku, náznáczył iey dochody y prowentá roczne z Żup Bocheńſkich y Wielickich, ktoreby ná 5000. grzywien wynośiły. Podczás tego Aktu ſtáłá ſię zwadá między Arcybiſkupem á Prymáſem WINCENTYM *Sproskim*, y SBIGNIEWEM *Oleſnickim* Kárdynáłem y Biſkupem Krákowſkim, kto ślub má dáwáć? czy PRYMAS, czy KARDYNAŁ? kiedy ſię między ſobą zgodźić nie mogli, zgodźili ſię ná to; áżeby *S. IAN KAPISTRAN* (ná ten czás bowiem przyſzedłſzy do Polſki znaydował ſię w Krákowie) Slub Krolowi dáwał. Ale że *S. KAPISTRAN* áni Polſkiego, áni Niemieckiego ięzyká nieumiał, á *Oleſnicki* Kárdynał był w nim wyexercytowány, więc przy Aſſyſtencyi *S. KAPISTRANA* Kárdynał *Oleśnicki* Slub dáwał, á *Sporski* Prymás Koronował Krolową. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 22. *fol. m.* 342. y *Łubienski ſub tit. Polska* §. KAZIMIERZ IV. *fol.* 304. &c. &c.

Weſele w Krakowie Kazimierza IV.

Kontrowerſya o ślub.

S. Ian Kapiſtrā przyſzedł do Krakowa.

Tu ku potomney pámiątce Ciáłá Krolow Polſkich ſpoczywáią. A náprzod: Fundátorá Krákowá *KRAKUSA* ktory zá Krákowem *in Monte Laſsotino* vulgò *Krzemionki* pochowány ieſt: ná ktorego grobie wyſypáná Mogiłá dotąd konſerwuie ſię nie dáleko Kośćiołá *S. BENEDYKTA*, *Vulgò* Rękáwká. *Herburt. Hiſt. Pol. lib.* 1. *pag.* 5. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 2. *fol. m.* 21. Potym BOLESŁAWA PUDYKA u OO. Fráńćiſzkánow, ktory Kláſztoru tego y Kośćiołá, tákże *Canonicorum de Pœnitentia* u *MARKA S.* Fundátorem był. LESZKA Czárnego w Kośćiele OO. Dominikánow. WŁADYSŁAWA Łokietká, KAZIMIERZA *VVielkiego*, Włádyſłáwá Jagiellona, Káźimierza IV. Zygmuntá Auguſtá, Zygmuntá III. Janá III. Auguſtá II. y innych ták wiele Krolow y Krolowy ſpoczywáią Ciáłá w Kátedrze Krákowſkiey.

w Krakowie Ciała Krolow ſpoczywaią.

Tu Seymy, Ziázdy Rycerſtwá Polſkiego odpráwuią ſię; iáki był Seym R. 1139. zá Włádyſłáwá II. ná ktorym ſtał ſię podźiał między Bráćią BOLESŁAWA *Krzywouſtego*. O czym *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 6. *fol. m.* 93. Jáki był Roku 1194. ná ktorym obráli Krolem LESZKA *Białego*, ktory że był młody, przydáła Mu Rzplta zá Kurátorow FULKONA Biſkupá, y MIKOŁAIA Brátá iego, Woiewodę, Krákowſkich. *Cromer. de Reb. Pol, lib.* 7. *fol.* 117. Łubieńſki *loc. cit.*. §. LESZKO Biáły *fol.* 293. Jáki był Roku 1305. ná ktorym znowu WŁADYSŁAW ŁOKIETEK obrány Krolem, *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 11. *fol. m.* 184. Jáki był Roku 1339. zá KAZIMIERZA Wielkiego, ná ktorym KAROLA Krolá Węgierſkiego, *Szwagra* Káźimierza, y Synow iego przyznáno Sukceſſorem Korony Polſkiey, álbowiem z ANNY nie miał KAZIMIERZ żadnego *po mieczu* Sukceſſora. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 11. *fol. m.* 203. Jáki był Roku 1432. ná ktorym WŁADYSŁAW JAGIEŁO rádźił o Woynie

Seymy w Krakowie.

Krzyżáckiey. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 20. *fol m.* 304. Jáki był Roku 1450, ná ktorym KAZIMIERZ IV. rádźił z ſamemi tylko Máłopolſkiemi Pánámi, iákby powſtáiące w Ziemi Krákowſkiey rozboie uśmierzyć, *Cromer: de Reb. Pol. lib.* 22. *fol.* 334. Jáki był Roku 1467. ná ktorym przez 15. dni rádzono y uchwalono: áby KAZIMIERZ IV. podźiękował Oycu S. ná ten czás PAWŁOWI II. y Pánom Czeſkim zá konferowáne ſobie Czeſkie Króleſtwo. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 27 *fol. m.* 391. Jákie bywáią Seymy Koronácyonalne, po Koronácyi każdego Królá.

Seym Coronationis

Item. Ziázdy w Krákowie bywáią Woiewodztwá Krákowſkiego, ktore ſwoie Obrády w Kośćiele OO. Fráncíſzkánow zwykło odpráwiáć; iáki był Ziázd Roku 1632. *In Volum, Leg. An.* 1632. *tit. Generoſi Nicolaus.* Jáki był Roku 1634 *In Vol. Leg. An.* 1634. *tit. Laudum*, y teraz po śmierći Królá Auguſtá II. Roku 1732.

Ziazdy w Krakowie.

Item. w Krákowie Sądy Kápturowe agituią ſię, iák ſię pokázuie *ex Vol. Leg. fol.* 41. *tit. Kaptur w Krakowie.* ktorego poſtánowionego w Roku 1572. po śmierći ZYGMUNTA AUGUSTA ſtáneło potwierdzenie. Iák ſię pokázuie & *ex Vol. Legum. An.* 1632. *tit. Generoſi Nicolaus.* O czym ſzerzey *Załaſzowſki tom.* 1, *tit.* 8. *fol.* 176.

Kaptur w Krakowie.

Niemnieyſzá Miáſta Krákowa pochwałá, ták z Prześwietney Kátedry y Zámku, iáko y z Przeſławney Akademii.

Co *do Zámku.* Zámek ten od KRAKUSA záłożony Roku 700. po Narodzeniu CHRYSTUSOWYM, zmocniony y odnowiony, od KAZIMIEZA Wielkiego, Roku 1370, y od innych náſtępuiących Krolow Polſkich repárowány. Zámek ten ieſt to mieyſce, Koronácyi Rezydencyi, y Sepultury, Krolow Polſkich, *o czym wyżey §.* Tu ku potomney: Zámek ten ieſt to mieyſce, gdźie *Archiwum* y *Inſignia Regni aſſerwantur* przez PODSKARBIEGO Wielk: Koron: zá Kluczámi y Pieczęćiámi Senátorow Polſkich, to ieſt: KASZTELANA y WOIEWODY Krákowſkich, *Poznańskiego, Wilenskiego, Sendomirskiego, Káliskiego, Trockiego*, WOIEWODOW, iák czytám *in Volum. Leg. A.* 1576. *fol.* 256. *tit. Literæ Confirmationis.* §. Koroná. & *in Conſt: An. ejuſdē. fol.* 277. §. *eodem.* Zámek ten ieſt to Mieyſce Swiętey ſpráwiedliwośći: gdźie ták Stárośćinſkie, iák y Prawa Wyżſzego Mágdeburſkiego odpráwuią ſię Sądy. *Prawo to Wyżſze Magdeburskie*, vulgò *Ius Sredenſe, Theutonicum*, czyli *Saxonicum.* Roku 1279. wprowádźił do Krákowá BOLESŁAW *Pudicus*, y nim Miáſto Krákow uſtábilitował. *Cromer. lib* 9. *de Reb. Pol. fol. m.* 167. A záś KAZIMIERZ Wielki, iáko był ná poſpulſtwo wielce łáſkáwy, zkąd *Ruſticorum* czyli *PlebeiorumRex* názywał ſię, ták też ſprowádźiwſzy do Polſki *Teutonow*, gdy częśćią Woynámi, częśćią powietrzem Polſká ſpuſtoſzona byłá, oddał im pola, role, ázeby ſię ſzerzeli, pozwoliwſzy przy tym Mágdeburſkim ſądźić ſię Práwem. Ale gdy potym Poſpolſtwo przez Appellácye poćiągáne bywáło, nie bez znácznego depanzu y koſztu áż do ſamego *Magdeburgu* Miáſtá, widząc Krol ták znáczny depanz y drogę wielką, poſtánowił dopiero Roku 1355. áby to *Prawo* Wyżſze *Magdeburskie* ná Zámku Krákowſkim ſądźiło ſię, gdźie od wſzyſtkich Sądow niżſzych Miáſt idą prowokácye.

Ozdoba Krakowa Zamek.

Sądy Magdeburskie na Zamku. Początek ich w Polſzcze.

Ná tych Sądách záśiádá Woyt z 7. Ławnikámi, ktorych *Wielkorządca Krakowski* obiera, y názywáią ſię *Woyt* y *Ławniky Wyżſzego Prawa.* Od nich Appellácya idźie do *Burmiſtrzow* Miáſt 6. iáko to: Krákowá, Sząncá, Bochni, Wieliczki, Káźimierza y Olkuſza, ktorzy *Burmiſtrzowie* z pomiędzy śiebie po dwoch wyſádźić powinni do ſłuchánia Spráwy. *Cromer. lib.* 12. *de Reb Pol. fol. m.* 211. *Herburt: Hiſt: Pol. lib.* 10. *cap.* 8. *pag.* 173. á ći do Krákowá ziechàwſzy ſię powinni ná Zámku *jus dicere ſinè provocatione*, przez *Cromer. Polonia lib.* 2. *pag.* 186. Zámek ten iáko *miraculum Polonia*, co mu przypiſuie *X. Benedykt Chmielowski lib. Nowe Atheny. part.* 2. *tit.* Polſkie Króleſtwo *pag.* 305. ták też Rzplta Zámku tego 10 poſtánowiłá Stráżnikow, ktorzy názywáią ſię *Burgrabiowie*, á ći ták podczás pokoiu, iák woyny, we dnie y w nocy Zamku pilnowáć powinni. O czym *SZYMON STAROWOLSKI lib. Polonia. pagiel.* 56. *Cromer. Polonia lib.* 2. *pag.* 145.

Elekcya Woyta wyżſzego prawa y Ławnikow.

Burgrabiowie Zamku Krak:

W pośrzodku Zámku tego Krákowſkiego ieſt Kośćioł Kátedrálny, ktory rowno z Gnieźnieńſką Kátedrą Roku 996. od MIECYSŁAWA Królá fundowány. Miał z początku ſwoich ARCYBISKUPOW 7. ále kiedy oſmy po śmierći *Aarona* (ná ten czás przez dwa

Ozdoba Krakowa Katedra Krak:

lata

láta byłá bez Pásterza Kátedra) LAMBERT *Zula* Herbu *Topor* do Rzymu po Pálliusz zániedbał posłać, odtąd ustáli Arcybiskupi Krákowscy. *Cromer. lib. 4. de Reb. Pol. fol m.* 55. Łubienski *tit.* O Biskupie Krákowskim. *fol.* 343.

Kościoł ten Kátedralny Roku 1306. dniá 8. Máia *funditus* był pogorzał, ále go *Nankerus sive Nauclerus Episcopus, Nobilis Silesius, gente Oxius,* w lat potym 14. *Cromer. de Reb. Pol. lib. 11. fol. m.* 184. do czego się nie tylko Biskup pomieniony z Kápitułą, ále y cáłe Duchowieństwo Dyecezyi Krákowskiey przyłożyło, *Herburt. Hist. Polon. lib. 9. cap. 4. pag.* 184. w tę iák widźiemy, wystáwił formę. Kápitułá Krákowska złożoná iest z 7. Práłatow, z Kánonikow Szláchty wywiedźioych z 4. Herbow 24. z Doktorow Pismá S. 2. z Doktorow Prawá Oboygá 2. y *Medicinæ* iednego. Ma zá Herb 3. Korony Złote w biáłym Polu; używá przez Bullę nádáną sobie od KLEMENSA XII. Pápieża Roku 1732. *Orderu* Krzyżá Złotego w ktorym z iedney *Orzeł biały*, á w Orle S. STANISŁAW, z drugiey strony 3. *Korony*, ná Łáncuchach Złotych. Biskupow od pierwszego Biskupá LAMBERTA *Zuly* z teráźnieyszym J. O. Xciem JmCią ANDRZEIEM STANISŁAWEM KOSTKĄ ZAŁUSKIM liczy 65. Większe pochwały tey Przeświętney Katedry iáko y inne ćiekáwośći widźieć możesz *u Łubienskiego loc. cit. fol.* 344. *& sub tit.* Krákow. *fol.* 410. u X. Benedykta Chmielowskiego *loc. cit. pag.* 305. *&* 381. *item.* w Książkách, *quibus tit. Kleynot, & Forteca Miasta Krakowa &c.*

Ozdobá Krákow: Akádemi a Krák:

Znáczne *Ornamentum* Miástu Krákowowi *ex Schola Regni,* to iest z AKADEMII przybyło: ktorá iáko *tot Regum & Procerum Mater,* ták y Miástu temu wiele bądź to w Świątobliwośći, bądź w Mądrośći, bądź w rożnych pięknych obyczáiách wypielęgnowáłá Synow. Akádemia tá od KAZIMIERZA Wielkiego, Roku 1361. náśláduiącego, KAROLA CESARZA, Królá Czeskiego, ktory też w *Pradze* iuż był wyfundowáł Akádemią, á u URBANA V. Pápieża o to przez Posłow umyślnie stáráiącego się, ná *Kaźimierzu* przy Krákowie założoná byłá, ále dla śmierći Królá KAZIMIERZA tá Fábryká zupełnie dokończona nie byłá, *Cromer. lib. 11. de Reb. Pol. fol. m.* 213. Dopiero Wnuczká Jego JADWIGA, Zoná WŁADYSŁAWA JAGIELONA umieráiąc Roku 1399. testámentem legowáłá wielkie Kleynoty y skárby ná dokończenie Akádemii, uczyniwszy Protektorámi tey Fundácyi PIOTRA WYSZA Biskupá Krákowskiego, ktory pierwszą lekcyą Jurydyczną dyktowáł w Akádemii, *Łubienski tit. O Akademii* Krakowsk: *fol.* 351. y JANA TĘGZYNSKIEGO. Kásztelána Krákowskiego. Y ták Roku 1401. wyfundowana iest od WŁADYSŁAWA JAGIELONA iuż nie ná Káźimierzu, ále w sámym Mieśćie Krákowie, ná tym mieyscu, gdźie przedtym był Zydowski rynek, á teraz Kośćioł S. ANNY. *Cromer. lib. 16. de Reb. Pol. fol. m.* 253. sprowádźiwszy z Akádemii Práskiey Doktorow y Mágistrow *Herburt. Hist. Pol. lib. 13. cap. 2. pag.* 207. Milczę ia tu, zebym nie był *pro Domo propria Orator,* wiele Collegium, wiele Burs fundácyálnych dla ubogich Studentow, iákie práwá, przywileie, wolnośći, iáką władzą ma Rektor Akádemii Krákowskiey, bo o tym obszernie *in laudem* tey Akádemii máią: *Długoß. Miechow, Herburt. in Stat. Simon Starowolski, Zalaßowski, Łubienski, Piasecki &c. &c.*

Wiárá y Státeczność Miástá Krak:

Może się Miásto Krákow wiárą y státecznośćią ku Polskim zászczycać Regnántom, iáką Wiárą y státecznośćią zászczycał się LESZEK *Czarny,* ktoremu Roku 1285. zrebellizowáwszy Pánowie, KONRADA Xiążęćia Mázowieckiego ná Rząd Polski przyzwali; LESZEK w sámym tylko Mieśćie Krákowie ufność swoię y nádźieię położył, sam u ŁADYSŁAWA Królá Węgierskiego sukkursu szukáiąc. Wźięło Miásto Krákow y LESZKA y Zámek ná swoię poręką, wszyscy Mieszczánie z Zonmi y Dźiećmi y z Fortuną swoią wyprowádźiwszy się do Zámku. Posyłáią w tym do Miástá Krákowá Pánowie Polscy, ázeby KONRADA zá Królá uznało, á LESZKA odstąpiło; obiecuiąc przytym znáczne podárunki Mieszczánom, ieżeli Zámek y Miásto oddádzą KONRADOWI. Ale Mieszczánie Krákowscy áni łagodnemi nie uwiedli się słowy, áni się groźby y karánia nielzlękli, odpowiedźiáwszy Posłom: że się niegodźi wiáry łámáć: *non licere sibi fidem & jusjurandum Lesco semel datum violare,* y woleli wszystko, náwet y życie ázardowáć, niżeli się niestátecznemi pokázáć. Jákoż ruszył się pod Miásto z Obozem KONRAD, y gdy widźiał trudność dla śiebie w dobyćiu Miásta, pali Miásto, ázeby przynaymniey ták mogł státeczne Mieszczánow nakłonić serca,

śle Mieſzczánie nieprzekonáni. W tym LESZEK z Woyſkiem náćiągnął, KONRADA zwyćiężył, Miáſtu Krakowowi zá wiárę y ſtáteczność iego podźiękował, Miáſto lepiey umocnił, y Rządy Miáſtá TEUTONOM ſamym, ktorzy w ten czás naywiernieyśi byli, oddał. *Cromer. lib.* 10. *de Reb. Pol. fol. m.* 173. *Herburt. Hiſt. Pol. lib.* 6. *cap.* 4. *pag.* 140. A Łubieńſki dodáie *loc. cit.* § *Leſka Czarnego. fol.* 297. że Krákowiánom zá dotrzymánie Wiáry prawá Teutoniczne nádał, lubo niżey tenże Łubieńſki *tit.* Wdztwo Krákowſkie. § Krákow *fol.* 411. piſze: że od BOLESŁAWA *Pudyka* má ſobie Krákow znázne Przywileie nádáne, ktoremu ſię y *Iure Theutonico* rządźić pozwolił. Jáko o tym wyżey §. Nie mnieyſzá.

Tey Wiáry y Státeczności doznáłá Rzplta Roku 1343. kiedy JAN Krol Czeſki ná iedno oko będąc nie widomy, á látách ſedźiwy, z tym dał ſię był ſłyſzeć: że choćby y drugiego oká pozbył, tedy by mu miło było umieráć, gdy by ſię tylko mogł ręką woienną Murow Miáſtá Krákowá dotchnąć. Ale záwiodł ſię ná ſwoiey impreźie, y od Miáſtá odpor odebrał, y od Rzpltey rozpruſzony, częśćią ku *Olkuſzowi*, częśćią ku *Lelowu* uchodźić muśiał ſromotnie. *Cromer. lib.* 12. *de Reb. Pol. fol. m.* 206.

Oświádczyło ſię tą wiárą y ſtátecznośćią Miáſto Krákow JADWIDZE Krolowy Polſkiey, ieſzcze ná ten czás Pánnie; ktorą gdy SEMOWIT Xiąże Mázowiecki máiącą bydź przywieźioną do Krákowá chćiał wykráść, wiedząc iż ſamá iedná Sukceſſorką Tronu Polſkiego byłá: śćiągnął z Woyſkiem pod Krákow, ále Mieſzczánie dowiedźiáwſzy ſię o przybyćiu iego, y puśćić go do Miáſtá niechćieli. Y ták ná Klepárzu w Probostwie Proboſzczá S. FLORYANA, ktore *Bodźianta* Arcybiſkup, gdy ieſzcze przedtym będąc Proboſzczem tego Kośćiołá wybudował był, ſtánął; ále y tám obáwiáiąc ſię áby Mieſzczánie z Miáſtá niewypádli, názáiutrz do *Nowego Miáſta* wyiechał. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 14. *fol. m.* 234. Y dla tego pod tym ſamym Rokiem 1382. piſze tenże *Cromer. f. I. m.* 230. że DOBIESŁAW *Kurozwanka* Káſztelan Krákowſki, ZYGMUNTA *Marchiona* niby w Wiślicy deſygnowánego po śmierći LUDWIKA ná Koronę Polſką, do Miáſtá Krákowá niepuśćił, obáwiáiąc ſię: ázeby przekłoniwſzy ná ſwoię ſtronę Miáſto, w Wierze y ſtáteczności iego niepolegał.

Pokázuie ſię z rożnych Przywileiow.

Wiárá tá y ſtáteczność Miáſtá Krákowá pokázuie ſię z tylo Przywileiow, iáko to: KAZIMIERZA IV. Roku 1476. w ktorym *Zelum, benevolentiam, affectum* kompenſuie Miáſtá Krákowá. JANA *Albrychta* Roku 1492. w ktorym *ob priſcam Maiorum ſuorum fidei praeſtantiam, Virtutesq; & Merita* Miáſtu Krákowowi wolności nádáie ZYGMUNTA I. Roku 1518. w ktorym *conſtanti ac ſincera fide & multis obſequiis* pokázuie ſię: że Miáſto Krákow *ſtuduit placere* Krolom y Rzpltey. Tákże Roku 1525 w ktorym Mieſzczánie Krákowſcy *Famati Fideles* názywáią ſię. STEFANA BATOREGO Roku 1576. w ktorym Miáſto Krákow *animi propenſione, fidei integritate ac obſervantia* záleca ſię. ZYGMUNTA III. Roku 1588. JANA KAZIMIERZA Roku 1649. JANA III. Roku 1677. y náſtępuiących Monárchow Polſkich, gdźie Wiárá y Státeczność Miáſtá Krákowá wſławia ſię. Co ſamo & *in Volum. Leg. An.* 1586. *fol.* 404. *tit* Káptur czytám: że Miáſto Krákow záwſze *immota fide & ſummô erga Rempublicam ſtudiô* oświádcza ſię &c. &c.

40 Mężow w Krák:

A iáko niegdyś Głowá świátá Rzym záſzczycał ſię ſwoiemi Konſulámi, Dyktátorámi, Viginti-Virámi, Trium-Virami, Trybunámi y innemi: ták y Miáſto Krákow, Korony Polſkiey Głowá, oprocz 40. MĘZOW, ktorzy *Communitatem repraeſentant*, iak ſię pokázuie z Ordynácyi JANA KAZIMIERZA, *de Conſult. Honorat. Communit. Cracov. de An.* 1668. Oprocz *Ławnikow* czyli *Przyśięźnikow* rzeczonych od *Ławice*, álbowiem ná Ławicy śiedzą uwáżaiąc Sentencyą; *Specul. Sax. lib.* 1. *art.* 62. *Paweł Szczerbicz in Iure Municipali art.* 10. *fol.* 56. ktorych tylko má bydź 11. á Woyt dwunáſty. *Spec: Sax: lib.* 1. *art.* 52. & 59. *Paweł Szczerbicz loc. cit. fol.* 50. á tych wolna Elekcya dáná ieſt Mágiſtrátowi Krákowſkiemu, iák ſię pokázuie z *Dekretu* ZYGMUNTA III. Rok 1626. záſzczycá ſię też ieſzcze Miáſto Krákow y Senatem ſwoim, czyli Szláchetnym *Magiſtratem*, iáko to: Prokonſulámi, y Konſulámi, *vulgò* Prezydentámi y Rádcámi, przy ktorych *eſt Civitatis gubernatio, & Cuſtodia, in delinquentes animadverſio, publicorum Commodorum adminiſtratio, curaq; aedificiorum & ſartorum tectorum publicorum* ták ich opiſuie Cromer. *Polonia lib.* 2. *pag.* 156. Wolne obieránie ták Prezydentow,

Ławnikow Mágiſtrát obierá.

Magiſtrát Krákowſki

iák y

iák y Rádcow pokázuie ſię z Hiſtorykow że miáło Miáſto Krákow, álbowiem dopiero Roku 1312. WŁADYSŁAW Łokietek znioſł *Adwokata*, ktorego był BOLESŁAW *Pudicus* poſtánowił; *Łubienski tit.* Woiewodztwo Krák: § Krákow. *fol.* 411. (lubo potym ZYGMUNT III. zá Zgodą wſzyſtkich Stánow Woytoſtwo Krákowſkie żadnego gruntu ták Ziemſkiego, iáko y Mieyſkiego nie máiące, á to *non derogando Iuribus Magnæ Procurationis*, wiecznemi czáſy inkorporował Miáſtu: *Conſt. An.* 1616. *fol.* 17. *tit. Inkorporacya.*) y záraz też wolną Elekcyą PP. Rádnych Miáſtu odiął, á Woiewodźi Krákowſkiemu nádał. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 11. *fol. m.* 189. *Herburt. Hiſt. Pol. lib.* 9. *cap.* 7. *pag.* 152. Ale JAN III. widząc y wiedząc: że Miáſto Krákow *Caput & pene Regina Vrbium*, á uważáiąc: że inne Miáſtá y Miáſteczká, ktore ſię tylko ná Práwie Mágdeburſkim funduią, máią wolną Elekcyą ſwoich Konſulow, więc *liberam & abſolutam electionem Conſulum* (*prout & in aliis Civitatibus practicatur*) *& Proconſulum Nobili ac Spectabili Magiſtratui Cracovienſi nunc & pro tempore exiſtenti dedit, donavit contulit, adſcripſit, & incorporavit.* Y odtąd Mágiſtrat Krákowſki má wolną Elekcyą, ták PP. Radnych: ktorych powinno bydź 24. *Cromer. Poloniæ lib.* 3. *pag.* 161. z ſamych tylko Ławnikow Miáſtá Krákowá, Doktorow Práwá y Medicinæ, Syndykow y Piſarzow, co ſię pokázuie z Dekretu ZYGMUNTA III. Rok. 1626. iáko też y PP. Prezydentow: ktorych z pomiędzy śiebie w Niedźielę 1. po Trzech Krolách ośmiu obiera, *idq;* záwſze *ex pluralitate votorum.* O czym ſzerzey *in Diplomate* JOANNIS III. Gedani *A.* 1677. & *Conſt. An.* 1678. *fol.* 16. *tit. Potwierdzenie Przywileiu.* A káżdy Prezydent trzymá rządy Miáſtá Niedźiel 6. *Cromer. loc. cit.*

Woyt znieśiony

Woytoſtwo inkorporowáne.

Woiewodá obierał Rádę

Wolná Elekcyá Rády przywroco ná Miáſtu.

Wieleby záś od początku Miáſtá Krákowá bydź mogło PP. Rádnych, trudno doyść z Hiſtorykow, álbowiem tylko generalnym terminem piſali *Cives Cracovienſes*; dopiero *Cromer.* Rok. 1363. *de Reb. Pol. lib.* 12. *fol.* 214. y inni Authorowie pierwſzego *VVerynka*, czyli *Wierzynka*, Radcą Krákowſkim wſpomináią: Ktorzyby iednák mogli ſię wynáleść, częśćią z *Herbarza Paprockiego*, częśćią *ex Monumentis Sarmatarum* Szymoná Stárowolſkiego, częśćią z rożnych Tránſákcyi káżdy doczytáć ſię może.

Co ſię záś tycże Praw, Przywileiow y Wolnośći Miáſtá Krákowá, te wyliczáć iedno ieſt: co *munificentiam & liberalitatem* Krolow Polſkich mierzyć; ktora iáko z nátury ſwoiey ieſt nieprzebráná, ták *perconſequens* wſzyſtkie Wolnośći Miáſtá Krákowá nieſkompendyowáne. Bo oprocz tego, że od Stánowiſk y Stácyi Zołnierſkich, *Conſt: An:* 1635. *fol* 40. *tit. VVolność.* od Chlebow, Hybern, Noclegow y wſzelkich áſſygnácyi, *Conſt: An:* 1677. *fol:* 18. *tit. Immunitas.* od Podwod, iák ſię pokázuie z *Przywileiu* WŁADYSŁAWA *Łokietka Rok*:1306. oraz y od Poſpolitego ruſzenia, *ibidem.* y z *Przywileiu* STEFANA *Krola Roku* 1576. & *Conſt: An:* 1588. *fol.* 487. *tit. Libertacya od Podwod*, & 1647. *fol.* 9. *tit. Ordynacya.* Ze od podátkow y Ceł, iák ſię pokázuie z *Przywileiow* LESZKA *Czarnego Roku* 1288. WŁADYSŁAWA *Łokietka Roku* 1320. y 1323. WŁADYSŁAWA *Iagielona R.* 1440. JANA *Olbrachta Roku* 1493. ZYGMUNTA *Auguſta Roku* 1550. & *Conſt: An:* 1658. *fol.* 35. *tit. Miaſto Krakow.* w ktorey od płácenia duple poborowey *in poſterum* libertowáne y uwolnione ieſt; Krolowie y Rzplta Miáſtu Krákowowi, ktore iáko *rebus ſecundis ornamentô, adverſis præſidiô* Rzpltey bydź zwykło, co przyznáłá mu *Konſt:* Roku 1589. *fol.* 533. *tit. Cło Krakowskie.* ták też áby we wſzyſtkim *incrementa* bráło, pozwolili rożne czáſy wiecznemi cłá y podatki, iák ſię pokázuie z Przywileiu JANA *Olbrachta Roku* 1501. w ktorym ná repárácyą drog ták w Mieśćie iák y zá Miáſtem, wybieránie Cłá Moſtowego uſtąpione; & *Conſt: An.* 1589. *fol.* 532. *tit. Podwyżſenie.* gdźie ná popráwę drog w Krákowie nád ſtáre Moſtowe uchwálono: áby káżdy Furman od káżdego Konia tákże y od bydłá rogátego *Ibidē fol.* 533. *tit. Cło Krakowskie.* y Cudzożiemcy od wſzelkiego Towáru od grzywny po pułgrożku dawáli *Ibidem* & *Conſtit: An.* 1601. *fol.* 749. *tit. Miaſto Krakow*; gdźie uchwálono: áby Krákowiánie ná budowánie drog y popráwę Miáſtá od ryb y innych Towarow z *Sląska* prowádzonych Cłá wodnego nikomu z Szláchty, oprocz Dźieſięciny ná Wielkorządy y Stároſtwo Krak: nie płáćili. & *Conſt.* 1589. *fol.* 332. *tit. Opuſczenie Czopowego.* w ktorey ná popráwę Miáſtá dárowáne Czopowe do dwoch exákcyi, & *Conſt. An.* 1601. *fol.* 749. *tit. Miaſto Krakow.* w ktorey ná popráwę Miáſtá pozwolono Miáſtu wybieráć wiecznemi czáſy groſz ieden od Aktelá piwá od Káczmárzow Krák: & *Conſt: An.* 1633. *fol.* 58. *tit. Miaſto Krakow.* gdźie ná reparácyą

Wolnośći M. K.

Od ſtánowiſk.

Od podwod, p oſpolit: ruſzenia.

Od podátkow y ceł

Od duple poborow:

Ná Miáſtá y drog popráwę podátki y cłá uſtąpione.

Rátuſzá

Wwdá y Stároſtá máiąſłucháć Miáſtá ráchũku.

Rátuſzá pogorzałego od towáru wſzelkiego, po groſzu od grzywny wybieráć pozwolono do
przyſzłego Seymu. Co ſamo *Conſt. An.* 1635. *fol.* 44. *tit. Prolongacya* prorogowáła Rzplta do lat
dwoch. & *Conſt. An.* 1641. *fol.* 23. *tit. Miaſto Krakow.* Tákże pozwoliłá Rzplta Miáſtu Kráko-
wowi w Mieśćie ſamym Czopowe ná dopłácenie długu, á záś ná popráwę drog Cło od wſzel.
kich Towárow *in duplo* ná lát dwá, *Conſt. An.* 1678. *fol.* 15. *tit. Miaſto Krakow.* co ſame prolon.
gowáłá do lat czterech. *Conſt. An.* 1683. *fol.* 18. *tit. Deklaracya.* Z ktorych wſzyſtkich prowen.
tow Miáſto Krákow przy Woiewodźie y Staroſćie Krákowſkim ſłuchane bydź ma. *Conſt. An.*
1611. *fol.* 31. *tit. Liczba Mieſczan.*

Miara ma bydź wPolſcze według miary Krak:

Item oprocz tego: że po wſzyſtkiey Koronie Polſkiey Łokieć powinien bydź według Łok-
cia Krák: *Conſt. An.* 1565. *fol.* 95. *tit. Vſtawa.* Kwarta piwa według miáry Krákowſkiey. *Ibidẽ.*
Korzeć, funt, beczká piwá w cáłym Wdztwie Krák: według miáry Miáſtá Krákowá. *Conſt.*
An. 1598. *fol.* 708. *tit. Miara iednaka.*

Z wolnośćiami Miaſta Krak: porownane ſą inſze Miaſta,

Item oprocz tego że z Miáſtem Krákowem porownáne ſą w Wolnośćiách, Godnośćiách,
Prerogátywach inſze MiáſtáPolſkie, iák śię pokázuie z *Konſt. Rok.* 1658. *fol.* 37. *tit. Miaſto Lwow.*
w ktorey Miáſto Lwow we wſzelkich Przywileiach y Prerogátywách z Krákowem *in ſeramp o-*
ſteritatem porownáne ieſt. & *Conſt. An.* 1703. *fol.* 20. *tit. Miaſto Lublin.* gdźie *in Vim* reſpektu
ná znáczne wiernośći Miáſtá Lublina, Magiſtrat tego Miáſtá *ad coaquationem* wſzyſtkich Praw y
Wolnośći Miáſtá Krakowá przypuſzczony &c. &c.

Towary przez Kra. kow maią bydź prowadzone.

Item oprocz tego że wſzyſtkie Towáry z Węgier, y Sląſká idące, przez Krákow powinni
bydź prowádzone, iák śię pokázuie z Przywileiu KAZIMIERZA *Wielkiego Roku* 1380. że żá-
dnemu Kupcowi z Węgier, áni wodą, áni źiemią, Miedź álbo inne Towáry wiozącemu, nie
godźi śię minąć Krákowá, á iecháć do Torunia, iák ieſt w Przywileiu WŁADYSŁAWA *Łokiet-*
ka Roku 1306. *& Conſt. An.* 1565. *fol.* 108. *tit. O Składziech.* §. *w Małey Polſcze.* że Krákow

Skład Towarow w Krakowie.

ieſt ſkłádem czyli *Depoſitorium* wſzyſtkich Towárow, iák ieſt w Przywileiu KAZIMIERZA
Wielkiego Roku 1377. *& d. Conſt. fol.* 109.

Gwałtownikow imać może Miaſto.

Item oprocz tego że Gwałtownikow, Náieźnikow ná Rátuſz ſam Urząd mieyſki, *etiam*
in abſentia Officii Caſtrenſis imáć może. *Conſt. An.* 1616. *fol.* 17. *tit. O Beſpieczeńſtwie. & Conſt.*
An. 1650. *fol.* 4. *tit. Securitas.*

Wolność Miáſtu Krákowowi Do brá Ziemſkie kupowáć, y trzymáć.

Má tę wolność ieſzcze Miáſto Krákow, że Dobrá źiemſkie trzymáć y kupowáć może: iák
śię pokázuie z Przywileiu Krolá LUDWIKA *Roku* 1378. w ktorym dał wolność Mieſzczá-
nom Krákowſkim kupowáć dobrá Ziemſkie o dwie mile od Miáſtá Práwem dźiedźicznym; ále
WŁADYSŁAW *Iagiełło* pozwolił Miáſtu Krákowowi w Przywileiu ſwoim Roku 1399. kupo-
wáć Dobrá źiemſkie po cáłey Polſzcze trybem Szláchećkim y Práwem Dźiedźicznym. Co ſa-
mo potwierdźił Dekretem ZYGMUNT I. Roku 1543. *fer. 2dâ. poſt Feſt. SS. Trin.* Tákże po-
kázuie śię to z *Konſt. Roku* 1590 *fol.* 589. *tit. Dźieśiąta Część.* gdźie Mieſzczanom Krák. dá-
ná władzá dobrá zkupowáć; náwet uchwálono: gdyby Kupcy Máiętnośći ſkupione *extra*
Regnum wywoźili, tedy Miáſtu Krákowowi ſpráwiedliwie dźieśiątá Część oddáwáná bydź
powinná. Y z *Konſt. Roku* 1633. gdźie ná Seymie *Coronationis* WŁADYSŁAWA IV. dáná
facultas libera Mieſzczánom Dobrá Ziemſkie gdźiekolwiek kupowáć. Y z *Konſt.* Roku 1635.
fol. 39. *tit. Miaſto Krakow.* gdźie uchwálono: ktoby niebył áni Szláchćicem, áni Mieſzczáni-
nem Krák: á Dobra *Iuri Civili Cracovienſi* podległe, *in præjudicium Civium Cracov.* trzymał,
áby tákowe Dobrá utrácał. Y z *Konſt,* Roku 1667. *fol.* 30. *tit. Wolność.* gdźie Dobrá te,
ktore Mieſzczánie trzymáią. ſą libertowáne od wſzelkich áſſygnácyi, ták iák Szláchećkie. &c.

Miáſto Krákow ná Seymách ma Mieyſce między Posłámi Ziemſk:

Ma tę prerogátywę y Godność Miáſto Krákow; że na wſzelkich Ziázdách, Seymách,
Rádách, Kongreſſach Rzpltey, *Conſules Cracovienſes,* czyli *Posłowie* Miáſtá Krákowá máią
mieyſce y záśiádáią między Posłámi Ziemſkiemi, y razem z niemi o Dobru poſpolitym
konſultuią, iák śię pokázuie z *Przywileiu* ZYGMUNTA I. Rok. 1518. z *Konſt.* Seymu *Co-*
ronationis WŁADYSŁAWA IV. Roku 1633. *d.* 14. *Marca.* JANA KAZIMIERZA Rok. 1649.
d. 3. *Lutego.* z *Konfeder Gener.* Rok. 1674. *fol.* 30. §. *Miaſto Stołeczne &c.* Y kiedy *ex ma-*
levolo odio nie ktorych Pánow, Miáſtá Krákowá Posłow z Izby Poſelſkiey rugowáno,
tedy ZYGMUNT. I. Rok. 1537. *Sabbat. ant. Domin. Invocavit.* w Krákowie, y Roku 1539.
fer. 2dâ poſt Feſt. Trium Reg. Przywileiem ſwoim *decrevit:* że powinni mieć mieyſce na-

leżyte

leżyte, y *omnibus adesse consiliis.* Y choćby *legaliter impediti* będąc nieziechali Posłowie Miástá Krákowá, tá *absentia* że im nie ma *in futurum* szkodźić, obwarował, tenże ZYGMUNT I. Roku 1544. *ipso die Quinquagesima* w Piotrkowie &c.

Absentia im nie wa ßkodźić.

Item. Ze Posłowie Miástá Krákowá, ná Elekcyi Krolow, Suffrágiách, Konfederácyách y Ziázdách, z innemi Posłámi Ziemskiemi podpisuią się: iák się pokázuie z *Przywileiu* WŁADYSŁAWA JAGIELONA, Rok. 1431. iák się podpisali w Przywileiu około Vnii W. X. L. z Koroną, *VVoyćiech Saxon y Erasmus Eichler.* Radcy Krák. *In Vol. Leg. An.* 1569. *fol.* 172. *Item.* Ná Elekcyi WŁADYSŁAWA IV, Roku 1632. *Andrzey VVęgrzynovvicz, Andrzey Bełza* Radcy, y *Andrzey Cieski,* Syndyk M. K. JANA KAZIMIERZA Roku 1648. *Filip Huttyni, Andrzey Cieski,* Radcy: y *Adam Cieśkowicz,* Syndyk M. K. MICHAŁA Rok. 1669. *Stanisłavv Kłosovvicz, Ian Romanovvicz,* Radcy: *VVoyćiech Sułkovvski,* Syndyk M. K. JANA III. Roku 1674. *VVoyciech Sleskovvski,* Radcá: *Franciszek Zaydlic* Sekretarz M. K.

Suffragia y Podpisy.

Item. Ná konfirmácyi Generalney Roku 1649. *Gabriel Ochocki, Filip Huttyni,* Radcy Krák: Roku 1676. *VVoyćiech Sleskovvski, Ian* Romanovvicz Radcy: *VVoyciech Sułkovvski* Syndyk M. K. Roku 1697. *Bonavventura Bryganty, Stanisłavv Słovvakovvicz* Rádcy: *Pavveł Niesniovvski* Sekretarz M. K. *Item.* ná Seymie *Abdicationis* Roku 1668. *Marcin Lochman, Ian Romanovvicz* Radcy: *VVoyciech Sułkovvski,* Syndyk M, K. *Item.* Ná Konfederácyi Generálney Roku 1668. *VVoyciech* Sleskovvski, *Bonavventura Bryganty,* Radcy: *Franćiszek Zaydlic.* Sekretárz M. K. Roku 1674 *VVoyciech Sleskovvski* Radcá: *Franciszek Zaydlic,* Sekretarz M K. Roku 1733. *Iacek Zayfret,* Radcá: *VValenty Kaierski,* Syndyk M. K. y ná Konfederácyi Woiewodztwá Krák: Roku tegoż *Antoni Łopacki* Rádcá, *VValenty Kaierski* S. M K. *Item.* ná Páktách Konwentách AUGUSTA II. Roku 1697. *Bonavventura Bryganty, Ierzy Schedel,* Radcy: *Pavveł Niesniovvski,* Sekretárz M. K. &c.

Ktore to wszystkie Prawá, Wolnośći, Prerogátywy Miástá tego potwierdźili Krolowie y Rzplta. iák się pokázuie z Przywileiow WŁADYSŁAWA III. Roku 1438. ALEXANDRA Roku 1501. z *Konst. Roku* 1578. 1581. 1588. 1598. 1601. 1613. 1631. 1667. 1676. 1710. 1717. *titulis Miasto Krakovv, Approbatio, Immunitas &c.*

Przytym, Miástu Krákowowi przy wolnośćiách swoich w Szkole Strzeleckiey znáczne ćwiczenie máiącemu, wolności teyże *Szkoły* Krolowie Polscy potwierdźili, uwalniáiąc káżdego kurkowego Krolá *pro tempore existentem* od wszelkich Ceł, podátkow, exakcyi &c: iák się pokázuie z Przywileiow ZYGMUNTA III. Roku 1564. y WŁADYSŁAWA IV. Roku 1635. &c. &c.

Miásto Krákow nie raz w potrzebie rátowáło Rzpltą: iák się pokázuie *ex Actis Civitatis de Anno* 1457 że Rzpltá ná potrzebę Krolestwá záciągłá byłá od Miástá Krákowá grzywien 200. Y z Przywileiu ALEXANDRA Roku 1502. w ktorym *constat:* że Krol Alexander *pro necessitatibus Regni* záciągnął od Miástá 3000. Czerwonych Złotych, w czym Census *Sztukovve* Miástu *oppignoratus fuit.*

Miásto Krákow wspomagało Rzpltą.

Było Miásto Krákow w obleżeniu nie ráz od Nieprzyiáćioł, iák pisze *Cromer. lib.* 5. *fol. m.* 63. *de Reb. Pol.* Jáko to Roku 1081. zá WŁADYSŁAWA I. kiedy ŁADYSŁAW Krol Węgierski Woynę Polákom wypowiedźiał, iákoby się z *Ruśią* y *Hunnami* przećiw niemu zmowili byli: w ten czás ŁADYSŁAW Krol Węgierski Krákow przez trzy dni obległ był, y do poddánia się Mieszczánow Krák: głodem przymuśił, álec potym Práwo wszystko y z Miástem Polákom przywroćił, żeby tylko z *VVęgrámi* dáwney nie gwałćili przyiáźni. *Tákże* Roku 1145. kiedy BOLESŁAW, MIECYSŁAW, y HENRYK, Synowie BOLESŁAWA *Krzyvvoustego* z Brátem swoim WŁADYSŁAWEM II. woiowáli: w ten czás przyszedszy pod Krákow, Miásto oblegli; y lubo Mieszczánie zámknęli Brámy, chcąc się bronić: dowiedźiáwszy się iednák że WŁADYSŁAW II. Krol uszedł potáiemnie z Krákowá, zá Konsensem Rzpltey Brámy otworzyli. *Cromer. de Reb. Polon lib* 6. *fol. m.* 98. *Herburt. Hist. Pol. lib.* 5 *cap.* 3. *pag.* 78. Co y świeższych tráfiało się czásow.

Krákow obleżon.

Ponośiło Miásto Krákow wiele od nieprzyiáćioł ruiny: iáko w Roku 1240. kiedy *Tátárzy* z Węgier przez Spiską Ziemię, według innych Ruś splądrowáwszy do Polski w 500000. wpádszy, wiele krwi rozlali, y wiele zdobyczy nábráli w Krákowie. W ten czás ták

Krákovv vviele złego vvyćierpiał.

wiele ludźi w Polszcze wyćięli Tatárzy, że po iednym uchu urzynáiąc, 9. Worow wielkich nápełnili. *Cromer. lib. 8. de Reb. Pol. fol. m.* 143 *Łubienski tit. Polska. § Bolesławá fol.* 295. Tákże Roku 1259. kiedy *Tatarzy* w Woiewodzwie Sendomirskim ták ludźi wyćináli, że z Zámku Sendomierskiego krew źrzodłámi do Wisły płynełá, w ten czás y Krakow przez 3. Mieśiące gráſſuiąc, ſplądrowáli. *Łubienski loc. cit. fol* 296. Táże Roku 1285. kiedy w Wigilią BOZEGO Národzenia wpádszy *Tatarzy* do Krákowá, cáły Krákow páląc, ludźi w nim ubogich y stárych pozostáłych, wyćináli, ták: że krew iák woda w deszcz naywiększy płynęłá. Lecz Krakowiánie w polu ſpotkáwszy ſię, *Tatarow* znieśli, pozábiiáne Panny y Páni od *Tatarow* odbili. *Cromer. lib.* 10. *de Reb. Pol. fol.* 174. *& Privileg. Lesconis Nigri de An.* 1288. *ubi Meritorum Dignitas Vrbis Cracoviæ explicatur.* Tákże Roku 1291. kiedy PRZEMYSŁAW Krákow odebráwszy, nie mogąc ſam dáć obrony Miástu, Krákow WENCESŁAWOWI Krolowi Czeskiemu oddáł; WŁADYSŁAW záś ŁOKIETEK zćiągnąwszy z Woyskiem pod Krákow wszystkie Przedmieśćia zgrasował. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 10. *fol. m.* 177. *Łubienski fol* 297. &c. &c.

Ognie w Krákowie. W ogniowych pożarach pałało wiele razy Miásto Krákow: iáko Roku 1124. kiedy prawie cáły Krákow pogorzał, czyli przypadkiem iákim, czyli przez Czechow, że SOBIESŁAWOWI Xiążęćiu Czeskiemu wygnánemu BOLESŁAW *Krzywousty* pieniędzy y ludźi dodáwał. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 5. *fol. m.* 87. Tákże Roku 1240. kiedy Tátárzy po zwyćięstwie Chmielnickim, do Krákowá wpádli, ktory że bezbronny ználeźli, ogniem gmáchy palili. Podczás tego pożáru ieden tylko Kośćioł S. ANDRZEIA, ktory w ten czás ieszcze zá Murámi był, obroniony został. *Cromer. lib* 8. *de Reb. Pol. fol. m.* 142. *Herburt. Hist. Pol lib.* 7. *cap.* 4 *pag.* 118. Tákże Roku 1258. Krákow od Tátárow ſpálony. *Cromer. de Reb. Pol. lib* 9 *fol. m* 156 *Herburt. loc. cit. cap.* 10. *pag.* 128. Tákże Roku 1258. od KONRADA Mázowieckiego Xiążęćia *Cromer. lib.* 10. *de Reb. Pol. fol. m.* 173. *Herburt. Hist Pol. lib* 8. *cap.* 4. *pag.* 140. Tákże Roku 1306. dniá 6. Máia, wiátr węgiel zánioſł ná dách, y ták od ulicy gdźie WW. SS. Kośćioł iák ſię ogień záiął, ták ſię páliło: że prawie y Zámek cáły pogorzał. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 11. *fol.* 184. *Herburt. Hist. Pol. lib.* 9. *cap.* 4. *pag.* 148. Tákże Roku 1403. kiedy zbuntowáwszy ſię niektorzy ná Zydow, Domy ich palili: od ktorych przez kilká ulic y ná Chrześćiáńskie Domy ſzerzył ſię ogień. *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 16. *fol.* 258. W ten czás *Kośćioł S. ANNY* pogorzał, y *Collegium* Większe ledwie przez Studentow obronione. Tákże Roku 1439. kiedy większa Część pogorzała Krákowá *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 21 *fol.* 317. Roku 1454. kiedy dniá 1. Kwietnia ná Grodzkiey y Kánoniczey Ulicy więcey iák 100. Domow w pierzynę poszło *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 23. *fol.* 349. Roku 1462. kiedy w Kláſztorze OO. Dominikánow z piecá Alchimiſkiego záięło ſię było, w ten czás połowá prawie Miástá ku południowi y záchodowi zgorzáłá. Plagę tę Boską iedni ná Krolá KAZIMIERZA IV że rozgniewáwszy ſię ná *Iakoba Sienienskiego* Biskupá Kuiáwſkiego, y Duchowieństwo Kośćiołom Dźieśięćiny poodbierał: inni ná Miásto, że Mieszczánie Tęczyńskiego nie iákiego w Kośćiele OO. Fránćiſzkánow zábili byli, zgániáli, *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 24. *fol.* 367. Roku 1465 kiedy dniá 7. Kwietnia, cáły *Stradom* oprocz Kośćiołá y Kláſztoru OO. Bernárdynow: á záś dniá 27 Kwietnia znáczna Część Miástá z Kośćiołem S. FRANCISKA pogorzáłá *Cromer loc. cit, fol.* 380. Roku 1473 d 26. Lipcá, znowu prawie cáły *Stradom*, á názáiutrz záiąwszy ſię ogień w Kláſztorze u Pánien S ANDRZEIA cáłá Grodzká y Kánoniczá ulicá zgorzałá, *Cromer. de Reb. Pol. lib* 28. *fol* 406. Roku 1475. kiedy d 31, Márcá, 100: Domow w Krákowie między Nową y Mikołayſką Brámą Roku 1492 kiedy Część Krákowá ku Záchodowi, y Collegium Większe, *Cromer. de Reb. Pol. lib.* 29. *fol. m.* 428. Roku 1493. kiedy dniá 30 Czerwcá od Nowey Brámy powstáwszy ogień, większa Część Miástá ku Połnocy y Záchodowi zgorzáłá. Roku 1536 1595 kiedy Zámek Krákowſki nowo zrepárowány. Roku 1556. kiedy Káźimiez y Strádom w dźień S. ZYGMUNTA pogorzał. Y inne ták wiele kto wyliczy pożary?

Powietrze w Krákowie. Gráſſowáło nie raz w Mieśćie Krákowie wielkie powietrze: iáko Roku 1451 kiedy nie tylko w ſamym Mieśćie ále y w około *Cromer, de Reb. Pol. lib.* 22. *fol.* 339. Roku 1496. kiedy y w Mieśćie y po cáłey Máłey Polszczę ſzerzyło ſię *Idem. lib.* 28. *fol.* 431. Roku 1543. kiedy w ſamym Krákowie ludźi 20000. wymárło Roku 1588. 1591. 1592. 1593. 1600. 1601. 1622. podczas ktorych przymorkow ludźi ná 24000. umarło,

Powodź

Powodź w Krákowie między innemi znáczna byłá Roku 1475. kiedy Káźimierz y Strádom z innemi pobliſkiemi Miáſteczkámi pływał. *Herburt. Hiſt. Pol. lib. 17. cap. 8. pag. 328.* Roku 1596. *Roku* 1671. y *Roku* 1736. *&c.*

Powodź wielká

Drogość w Krákowie byłá wielká Roku 1629. kiedy Cwiertniá Zytá Krák: byłá zá Ryńſkich 16. co wynośi Złotych 64. Achtel piwá zá Ryńſkich 7. co wynośi Złotych 28. Tákże Roku 1630. kiedy połkorcá Jágieł było zá Ryńſkich 4. y gr. 15. Połkorcá grochu zá Ryńſkich 3. *Iak in Annal. M. K. czytam.*

Drogość w Krák:

Rożne niezwyczáyne rzeczy dźiały ſię nie tylko w Mieśćie ſamym, ále y około, iáko Roku 1269. d., 20. Stycznia, iedná Mátroná w Ziemi Krákowſkiey rázem 36. Synow zrodźiłá *Cromer. de Reb. Pol. lib. 9. fol. 162. Gvagnin. pag 94.* Tegoż Roku dniá 6. Grudnia, w wieczor pokázáłá ſię niezwyczáyna iáſność ná kſztáłt Krzyżá, ktora nietylko Miáſto cáłe, ále w około wſzyſtko obiáśniłá. *Cromer. loc. cit.* Roku 1273. w Ziemi Krák: urodźiło ſię dźiećie z zębámi, y záraz tegoż dniá mowiło, ále iák prędko ochrzczone było, y zęby y mowę utráćiło. Drugie tákże dźiećie połroká máiące w Mieśćie Krák: przemowiło: że Tátarzy przyidą, y [illegible] głowy ućináć będą. gdy go ſię pytáno ieżeli to z woli Boſkiey wie, odpowiedźiáło, że [illegible] to ſię ſámo ſtánie, co ſię we 12. lat potym ſpełniło. *Cromer. loc. cit. fol.* 165. Roku 1279. o połnocy ná początku Nowego Látá, w Mieśćie pokázáłá ſię wielká iáſność ná Niebie, y prędko zgáſſá, ktora znákiem byłá śmierći BOLESŁAWA Pudyká. *Cromer. loc. cit. fol.* 167. Roku 1494. Niewiáſtá iedna ná ulicy S. Duchá, porodźiłá Dźiećie nieżywe, ná ktorego grzbiećie Wąż żywy śiedźiał pożeráiący Ciáło. Drugá zaś Niewiáſtá ná Czarney wśi, porodźiłá Dźiećie, ktore uſzy y ſzyię záiączą miáło. *Cromer. lib. 38. fol.* 430. Roku 1499. ná Káźimierzu urodźiło ſię Ciele o dwoch głowach, iednę głowę w ogonie, drugą ná grzbiećie máiąc, y nog dwie. To monſtrum było znákiem złym, álbowiem ná końcu Liſtopádá 70000. Tátárow ná Ruś wpádło. *Cromer. loc. cit. fol.* 435. *Gvagninus* zaś piſze: iáko by tá Zydowká miáłá to Ciele urodźić, ktore głowy w ogonie y ná początku miáło, ogon zaś ná grzbiećie, nog zaś ná prawym boku miáło 7. ná lewym żadney. *Gvagn. Rer. Pol tom. 1. pag.* 117 &c. &c.

Rzeczy niezwyczayne w Krákowie.

Ná oſtátek ku większey Ozdobie Miáſtá Krákowá Zydźi z Miáſtá Krákowá ná Káźimierz przenieśieni Roku 1494. *Cromer. loc. cit. fol.* 430. y odiąd żadnemu Zydowi niegodźi ſię nocowáć w Mieśćie. *Łubienski tit. VVoievvodztvvo Krak. fol.* 411.

Zydźi z Miaſta Wypędzeni

Pochwały niektore Miáſtá Krákowá, z rożnych Autorow.

Laborabunt in Panegyres Veſtras non ſudata ingeniorum opera, ſed fœcunda meritis ſæcula, quibus à Craco Conditore Veſtro hoc egiſtis, ut Regum Poloniæ apud Vos Sedem animi Veſtri Magnitudo teſtaretur, ut prudentiſſimi oculi Veſtri pupilla irretorta ſanè haberetur digna, quæ tot Monarcharum Orbis Poloni Majeſtatem è vicino contemplari permiſſa, illibatæ fidei & Conſtantiæ non læderet oculos, ſed Regum faceret delicias & ocellos. Stanislaus Bieżanowſki in Panegyr: Coronamentum Doctorale.

Prudens Cracovia & conſtans.

Latii & Athenarum gloria, Tuum Auguſta Regni Metropolis Decus, Tua Nominis Celſitudo & Urbani Faſtigii Corona eſt. Senaculum Tuum ad reſponſa Juſtitiæ, ex tot Aureis Tripodibus, quot Viris Conſularibus

ribus

ribus factum, ea ſemper Authoritas & veneratio ſecuta eſt, quam Faſces Tuos Conſulares ſapere doctos, mereri oportuit. Intueri certè ab omni ævo licuit Areopagum hunc Virorum Conſularium Summa Nomina complexum, togatæ prudentiæ laude in tantum emicuiſſe, ut plurimi ex iis ad Regum Conſilia, ad Reip: Munia lecti & admiſſi, Diliciæ & Oracula Principum fieri meruerunt. Idem ibidem.

Virtutum Alumna Cracovia,

Loquitur virtus & Sapientia. quarum altera Regibus & Regno fida, Legum & Juſtitiæ tenax, intra fauces Sveci Leonis animo invicta, erga omnes humanitate vinci neſcia; altera Conſiliorum ferax, provida in publicum, pondus in Oraculis & gratiam habens, nihil unquam decerni quod meditatæ vim & Arcanum prudentiæ non ſapiat. Idem ibidem.

Compendium omnium Crac:

Quidquid felicitatis & facultatis Orbis Sarmaticus in ſuæ continet penetralibus, id totum intra harum Urbium fortitudinem manere voluit. Franciſcus Piątkowſki in Panegyr: Autumnus Academicus.

Cum Vrbibus Europæ certat

Animarum Selectiſſima Portio, quæ ex delectu Patritii Ordinis venit, [illegible]dit faciem illam Urbi Cracoviæ, vel ipſo Catone Cenſorina tam dignam: ut in Certamen Urbium Europæ ſecura prodeat, quarum Magnitudini, Opulentiæ, Celebritati non cedit unquam Civium elagantia & Senatûs Amplitudo. Stanislaus Bieżanowſki Ibidem.

Sancta Cracovia.

Iactavit quidam apud Gentes exteras; ſi Noſtra Cracovia eſſet in medio Italiæ, eſſet altera Roma. - Illa uni Cracoviæ data eſt benedictio Iſa: 54. Ecce ego ſternam per Ordinem lapides Tuos, & fundabo Te Sapphyris, & ponam Jaſpidem propugnacula Tua, & Portas Tuas in lapides ſculptos, & omnes terminos Tuos in lapides deſiderabiles. *Vertere quocunq; curioſos licuerit oculos per ſpatioſiſſimam Urbem, ubiq; obſervabuntur Sacra Divorum Lipſana; non ergo ultra tibi injurioſa vileſces Cracovia, inter tot Regni pretia immenſum Cœli quæ foves theſaurum, Divorum exuvias intelligo.* Ex Panegyri: Echo gratioſi Cantûs in laudem B. Cantii.

Pia Cracovia.

Słynie tą wyświádczonego nędznym Miłoſierdźia ſtawą tá zacná Metropolis *gdyż zdawná Kráków* Oycem ubogich *tytułuią, do ktorego* gremium *tyſiącami ich przybywa, á dźiwnie zá oſobliwą pobożnych Obywátelow prowidencyą żywność, y potrzebny ſuſtentáment odbiera. Niech ſpoyzry kogo chwalebna uwodźi kuryozya ná ták wiele Szpitalow fundowánych, ná rezydencyą ubogich Wdow bogátemi intratami ſczodrobliwie opátrzonych, doydźie tego: że tych práwie wſyſtkich álbo zupełnie* Inclytus Magiſtratus Crac: *álbo Oſoby Prerogatywą Rádźiecką ozdobione Fundatorami byli, iáko nie dawno wiekow náſych dway ſp: Rádcy Krák:* Jákob Cieleſtá, y Zygmunt Hyppolit, *wielkie Summy*

pieniężne

pieniężne ná Prowizyą ubogich teſtámentem oddáli. Twoieć to Prze-ſtawny Mágiſtráćie y Twoich pobożnych Predeceſſorow Dźieło, ze pod-czás Morowego Powietrza plagi, ubodzy ludźie máią ná oſobnośći czás y wygodę do mieſzkánia. Twoie to y twoich Przodkow Dźieło, że ták wiele ubogich Pánienek, ktorym niedoſtatek Rodźicow należy-tego nieopátrzył dotalitium, *odbiera ie z ſczodrobliwey* Inclyti Magi-ſtratus *łáſki, &c.* Ják więcey doczytáſz ſię pobożnośći Miáſtá Krákowá w Kśiążce: Przyiáćiel w oſtátniey potrzebie.

Hic ubi Sarmatidum vitreus Regnator aquarum — Cracovia Caput Regni Sedes Regum &c.
[illegible]it Hydaſpeos ſinuoſo vortice fluctus
[illegible]la, qui tumidè ſeptemplicis Oſtia Nili
[illegible]iferasq; Tagi fluctu deſpexit arenas,
[illegible]vehis animoſus aquîs lateq; refuſus — illius deſcriptio.
[illegible]nticis ſocio junxit freta Balthica nexu;
All[illegible]nbitq; toros, Decus immortale Vavelli,
Stat ſpoliis ornata ſuis Cracovia Regni
Grande Caput Lechici, Regumq; perenne cubile.
Vrbs annis meritisq; ſenex impervia fatis
Inviolata notat, trifidis ſua Stemmata Portis.
Hìc grandes animæ Regum, feſſiq; quieſcunt
Imperiô Manes: ipſos ſpirantia Cœlos
Oſſa jacent Superum; jurataq; Templa Tonanti
Thuricremô ſucceſa focô venantur odorem
Cœlicolum, faſtuq; ſacro Capitolia Magnæ
Eripiunt Romæ, vaſtas numeroſa plateas
Tecta Domusq; tenent, pulchroq; ſub ordine vivunt.
Non mihi Dardaniæ turrita Palatia ſtirpis
Atq; Draconigenas feſtivo Carmine Thebas
Fama canat, meliore tumet mea Cracia cultu;
Divitiis Auguſta, ſuo ſplendore Penates
Ardent Religione pares, virtute laceſſunt
Numina &c. In Panegyri Ludovici Wielopolſki Pincernæ Regni.

Admi-

Laus Civium. *ADmiratur Vestra ingenia totus Europæus Orbis, concurrunt variæ Nationes, conveniunt exotici populi, & dum præstantiam virtutum & gravitatem animorum Vestrorum intuentur, parem cultissimis Nationibus dignitatem & elegantiam Vestram summe prædicant & æstimant, nec tamen eam superare posse profitentur. In Turibus Vestris Fidei Orthodoxæ Zelus, & contra hostes Patriæ invicta animi magnitudo, & consiliis maxima vis Sapientiæ, & in fide Regibus servata illibatus candor relucet.* Franciscus Piątkowski in Panegyr Autumnus Academicus.

Więcey pochwał, zacności y godności Miástá Krákowá doydźieſz z rożnych Autorow y Książek, iáko to: Kleynota [illegible] tecy Miástá Krákowá &c. ia pochwały y wszelkie [illegible] Miástá Krákowá kończę zdániem *Łubienskiego tit. W*[illegible] *Krákowskie* §. *Krakow fol.* 411.

Africa quid Trypolim jactas? quid Syria? [illegible]
Prædonum: terras, qui Mare diripiunt.
Sarmatici en Trypolim positam Melioribus [illegible]
Vistula qua Vavelum præterit, auspiciis.
Cur Tripolis? Tripolis quid vult distinctio? nempe
Hic homines, hic Rex, hic habitantq; Deæ.

CO wszystko *brevi compendio* ták co do Chronologii, iák y Praw, wolności, Prerogatyw, y pochwały Miástá Stołecznego J. K. M. Krákowá zebráne niech będźie słowy WŁADYSŁAWA Jágiellonowicza obránego Krolá Węgierskiego: *Ad Honorem Omnipotentis DEI ejusq; Genitricis MARIÆ, totiusq; Cœlestis Hierarchiæ, apud* Długoss: *lib.* 12. *Hist. Pol. fol. m.* 722. *sub An.* 1440.